

ЗАСАДИ РЕКОНСТРУКЦІЇ ГРОМАДСЬКОГО ЦЕНТРУ МАЛОГО ІСТОРИЧНОГО МІСТА (НА ПРИКЛАДІ СМТ ЗОЛОЧІВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛ.)

Селезньов Є.І.

Науковий керівник – Вітченко Д.М., ст. викладач

Містобудівні завдання розвитку малих історичних міст визначаються вимогами створення комфортного середовища для виробничої й суспільної діяльності їх населення та мешканців навколишніх населених місць, важливістю збереження й використання їх природного та історико-культурного потенціалу.

Роль малих міст – районних центрів як з'єднувальної ланки між найкрупнішими містами – обласними центрами та системою сільських поселень, виконання малими містами функцій адміністративних районних центрів визначає також й структуру їх громадських центрів. Ці центри забезпечують потреби не тільки міських жителів, але й сільського населення навколишнього адміністративного району. Тому врахування ролі малого міста в системі розселення, активності та характеру зв'язків між населеними пунктами, є важливим фактором у формуванні його громадського центру.

Центр смт Золочева не відповідає сучасним містобудівним вимогам: відсутня комплексність і ансамблевість забудови, формування міста за генпланами 1960-х–1980-х рр. не враховувало історичної спадковості містобудівних рішень. На сучасному етапі розвитку необхідна реконструкція центру Золочева як містобудівної структури, у якій має бути в повному обсязі просторово організований увесь містобудівний потенціал міста лаконічними містобудівними й архітектурними засобами при мінімальних економічних витратах. При цьому важливо визначити спрямованість та черговість формування центру. Повноцінне архітектурно-планувальне рішення громадського центру малого міста має передбачати:

- Комфортне середовище для розвитку всіх форм суспільного життя як самого міста, так й всього адміністративн. району;
- Зручне й економічно-обґрунтоване комплексне обслуговування населення різними видами послуг;
- Забезпечення умов для успішного функціонування адміністративних та громадських установ міста та району;
- Формування виразного образу центру, відповідного історичному вигляду міста та природному середовищу;
- Розташування центру на домінуючій за природними умовами ділянці, що пов'язана з парком та водними басейнами.

У Золочеві – населеному місці з розчленованою та видовженою планувальною структурою один компактний громадський центр не здатний забезпечити потреби всіх рівнів обслуговування. В цих випадках раціональним є застосування розчленована структура центру, вирішення його у вигляді груп установ, які забезпечують нормативну доступність послуг різного рівня. При цьому можливі різні прийоми планувальної організації, наприклад головний загальноміський центр, що забезпечує обслуговування всіх рівнів, і підцентри з установами повсякденного обслуговування. Прийнятним є поєднання міського центра з розосередженою мережею установ повсякденного обслуговування, що вельми раціонально при великих територіях, що зайняті малоповерховою забудовою.

При архітектурно-планувальній реконструкції є важливим врахування існуючої планувальної структури міста, історичної забудови центру. Саме на архітектурно-планувальному рівні вирішуються такі проблеми, як стильова єдність історичної та нової забудови, збереження її оригінальності й неповторності, врахування місцевих архітектурно-будівельних традицій, дотримання масштабу нових будівель, співрозмірного історичному населеному місцю.

Для смт Золочева характерно, водночас з центральною площею формування центру вздовж головної вулиці, на якій розташовані більшість громадських будівель. Протяжність такого центру перевищує 500 м і при забудові громадськими спорудами 2-3 поверхи заввишки не дозволяє громадській забудові загубитися серед житлових будинків. Необхідно збереження існуючого масштабу й об'ємне-просторового рішення історичного центру, при запобіганні гіпертрофованої нової забудови.

Важливе місце в формуванні центру Золочева грають природні особливості місцевості – активний рельєф правого берегу та заплава р. Уди. Необхідною умовою реконструкції є включення ландшафту у композицію центру, що зможе надати індивідуальності.

Роль малих міст як центрів культурно-побутового обслуговування сільського населення впливає на функціональну структуру їх центрів. Найбільш інтенсивний розвиток мають отримати ті функції, які потрібні в прилеглих сільських поселеннях.

Місткість та состав підприємств і установ різних рівнів обслуговування визначається роллю міста в системі міжсільбищного обслуговування, яке включає 4 ієрархічних рівні: регіональний, районний, місцевий, первинний.